

چکیده

حاشیه‌نشینی، ناظر بر محل اسکان بخشی از جمعیت شهری در جهان سوم است، که خارج از بازار رسمی زمین و مسکن، و بر پایه قواعد و اصول خاص خود، به دست ساکنان این گونه مکان‌ها ساخته شده است. در این راستا، رسالت دولت طی سال‌های ۱۳۸۶ تاکنون، به منظور جلوگیری از حاشیه‌نشینی، تامین مسکن ارزان قیمت، در قالب شرکت‌های تعاونی مسکن مهر، برای اقشار ضعیف و دهک‌های پایین جامعه بوده است. در این مقاله، به توصیف ویژگی‌های متقاضیان طرح مسکن مهر، و نقش آن در حاشیه‌نشینی استان البرز، در شهرستان کرج پرداخته شده است. محقق، با استفاده از روش اسنادی و تکنیک فیش برداری، به جمع‌آوری اطلاعات مربوط به مسکن مهر پرداخته و سپس با استفاده از روش پیمایشی و تکنیک پرسشنامه، روش مطالعه میدانی و تکنیک مصاحبه، به بررسی ویژگی‌های متقاضیان گروه آزاد مسکن مهر، و تاثیر آن‌ها بر حاشیه‌نشینی در شهرستان کرج پرداخته است. جامعه‌آماری این تحقیق، اعضای شرکت‌های تعاونی‌های مسکن مهر آزاد در شهرستان کرج‌اند. تعاونی‌های مسکن مهر آزاد، ۴۸ تعاونی بوده‌اند، که ۱۰۹۸۶ نفر عضو داشته، و متقاضی طرح مسکن مهر آزاد نامیده شده‌اند، و روش نمونه‌گیری در این پژوهش، نمونه‌گیری سهمیه‌ای می‌باشد. بر اساس یافته‌های تحقیق، مشخص شد که متقاضیان مسکن مهر آزاد شهرستان کرج، ۹۰ درصد مردان متأهل سرپرست خانواری هستند که با توجه به سطح تحصیلات، میزان درآمد و وضعیت اشتغال آنان، دارای پایگاه اجتماعی و اقتصادی پایین هستند. ۴۰ درصد آن‌ها، با گذشت ۲۵ سال از زمان ازدواج، هنوز نتوانسته‌اند سرپناهی برای خانواده‌ی خویش فراهم کنند، و متوسط وسعت خانوارشان، بیش از متوسط وسعت خانوار شهری می‌باشد، و ۷ درصد آن‌ها، با مشکلات ناشی از گسیخته‌گی خانواده مواجه هستند. در انتهای مقاله تلاش شده است، راهکارها و پیشنهادهایی که دولت، می‌تواند در جهت تامین مسکن اقشار کم درآمد، مورد توجه قرار دهد، ارائه شود.

واژگان کلیدی: حاشیه‌نشینی، مسکن مهر، مهاجرت، خانواده گسسته، پایگاه اجتماعی و اقتصادی.